

Eenmalige verrassing in Haren, blijvend gevolg

Elk nieuw medium levert een enkel massaal incident op

Door de rellen in Haren komen er vast nieuwe, te zware veiligheidseisen die een geheel ander incident later niet zullen voorkomen, vindt **Henri Beunders**

Het uit de hand gelopen Facebook-feest in Haren was zeer waarschijnlijk een eenmalige gebeurtenis. Al zullen de gevolgen, zoals gewoon na dit soort incidenten, blijvend zijn: snelrecht, strengere veiligheidseisen voor alle evenementen. Deze maatregelen zijn vaak disproportioneel, en voorkomen een nieuw incident niet.

Ondanks de voorspelbaarheid van dit zich dagenlang in alle media ontwikkelend verhaal met *cliff hanger* waren de rellen in Haren toch een verrassing. Het is onwaarschijnlijk dat 'Haren' zo weer kan gebeuren, zoals sommige commentatoren denken. Elk nieuw medium heeft de afgelopen eeuw geleid tot dit soort verrassingen die niet werden herhaald. Bekend is de paniek in Amerika na 1938 na het horen van het hoorspel *War of the Worlds* waarin Marsmannetjes waren geland. Resultaat: duizenden ontvluchtten hun stad. In 1962 zorgde televisie voor *Open het Dorp* onder leiding van Mies Bouwman voor een massahysterie van goedgeefsheid.

Het internettijdperk sinds medio jaren '90 heeft voor diverse eenmalige verrassingen gezorgd. *The Blair Witch Project* (1999), een als waar gepresenteerde videoregistratie van een ontvoering en moord, werd een hit en in Nederland zaten de bioscopen zelfs vol ook al wist men intussen dat het een studentengrap was.

Nederlandse militairen in Uruzgan kregen vanaf 2005 van hogerehand een laptop mee – boven Kamp Holland hing permanent een sateliet – voor contact met thuis en om met gamen de verveling te verdrijven. Tot verrassing van de defensietop maakten de militairen op waarbenjij.nu en Hyves pagina's aan om hun hart te luchten over 'die achterlijke Afghanen'. Wat voor lichte paniek in Den Haag zorgde.

In 2007 zette het Tilburgse zange-ensemble Esmée Denters op het kersverse YouTube een paar liedjes die honderd miljoen keer werden bekeken. De kometroem eindigde op het podium met wereldster Justin Timberlake.

In november 2007 zorgde een MSN-bericht van scholier Kevin om de volgende dag te protesteren tegen de 'ophokuren' via de digitale sneeuwbal ervoor dat de volgende ochtend tienduizenden scholieren in het hele land na de pauze niet meer de klas gingen.

In 2008 was de *viral communication* ten gunste van Obama – doormailen van leuke filmpjes – een grote hit, onderdeel van de *netroots movement*, iets wat Jan Marijnissen hier toen met enig succes imiteerde.

Al deze voorbeelden waren eenmalig. Het is dus niet te verwachten dat

Elke actie heeft steun van tv en radio nodig voor de opwinding

er nog een keer een 'Facebook-feestje' zo uit de hand loopt, althans niet door Facebook.

De gevolgen van dergelijke uitbarstingen zijn veel minder onschuldig. Vaak roept 'de politiek' om stevige maatregelen, zoals na de rellen in Hoek van Holland waar gewonden vielen en een dode. Die maatregelen behelzen altijd meer controle, meer pasjes, meer inbreuk op burgerlijke vrijheden.

'Haren' lijkt in bepaalde opzichten op Hoek van Holland - gratis feest, veel drank, weinig hooligans, veel meelopers – maar al deze uitbarstingen vertonen meer verschillen dan overeenkomsten en komen zelden voor. In Rotterdam vinden ruim 1.750 evenementen per jaar plaats. Op Lowlands en Pinkpop gebeurt zelden of nooit iets naars. De politieke gevolgen van Hoek van Holland zijn echter dat organisatoren nu een boek vol scenario's, maatregelen en toestemmingen moet doorlopen die de party wel 'veilig' maken maar

geen waarborg zijn tegen ongelukken. Sterker: te veel leunen op draai-boeken werkt luiheid in de hand.

De rol van 'de oude media' en de gemeente of de politie wordt nu onderdeel van het aangekondigde onderzoek en terecht. Bij de meeste van de boven genoemde 'verrassingen' is er sprake van zogeheten mediale cross-overs: zonder massamedia gebeurt er weinig. Een actie die zich alleen op internet afspeelt – een condoleanceregister voor Antonie Kamerling na diens zelfmoord, een petitie als 'Vroeg op Stap' om de kroegen eerder te sluiten – is 'slactivism', sloom activisme en maken geen indruk. Elke actie of beweging heeft fysieke presentatie nodig – een demonstratie, een bijeenkomst – en de steun van tv, radio of krant zodat er een opgewonden nationale stemming kan ontstaan.

Had de burgemeester vorige week een waarschuwingssysteem kunnen ontwikkelen dat afdoende kon voorstellen wat er zou gaan gebeuren? Uit de woorden van burgemeester en locoburgemeester wordt duidelijk dat men weliswaar voortdurend op internet en Facebook tuurde, maar in de praktijk met zeer conventionele scenario's werkte: straatafsluiting, opschaling van platte pet naar ME en dergelijke. Het op pillen en sterke drank fouilleren van de 'facegangers' op het station en op de invalswegen lijkt niet te zijn gebeurd. Waarom ging er in de wei bij het station geen band optreden, met groot scherm, waar de ongelukkige jarige een videoboodschap kon brengen?

Het reageren op dit soort gedeels onvoorspelbare communicatieprocessen vereist niet alleen kennis van internet. Want hooligans en criminelen communiceren al lang niet meer via internet omdat ze weten dat de politie die publieke sites permanent scant. Een goed pro-actief handelen vereist niet alleen crisisscenario's maar vooral creativiteit, fantasie en gezond verstand.

Henri Beunders is hoogleraar Geschiedenis van Maatschappij, Media en Cultuur aan de Erasmus Universiteit. Hij is co-auteur van de studie 'De digitale lont in het kruitvat'.